

הלכות מלחמה והחוק הבינלאומי, היש קשר? יום השנה הכ"ט להסתלקותו של מו"ר מרן הגאון הגר"ש ישראלי זצ"ל

1. מסכת נדרים דף כז עמוד ב/ כח עמוד א

מתני'. נודרין להרגין ולחרמין ולמוכסין, שהיא תרומה - אף על פי שאינו תרומה גמי'. והאמר שמואל: דינא דמלכותא דינא! אמר רב חיננא א"ר כהנא אמר שמואל: במוכס שאין לו קצבה. דבי ר' ינאי אמר: במוכס העומד מאליו.

2. תלמוד ירושלמי מסכת הוריות פרק ג הלכה ב

מלך ישראל ומלך יהודה שניהן שוין לא זה גדול מזה ולא זה גדול מזה ומה טעמא [מלכים א' כב, י] ומלך ישראל ומלך יהודה וגוי בגורן כבגורן א"ר יוסי בי רבי בון ובלחוד עד דיהוא בן נמשי ... מיכן ואילך בליסטייא היו נוטלין אותה.

3. תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין פרק ב הלכה ג

ותרא אביגיל את דוד וגוי'. א"ל מרי דוד אנא מה עבדית בניי מה עבדון. בעיריי מה עבד. אמר לה מפני שקילל מלכות דוד. אמרה ליה ומלך אתה. אמר לה ולא משחני שמואל למלך. אמרה לו עדיין מוניטה דמרן שאול קיים.

4. רשב"ם מסכת בבא בתרא דף נד עמוד ב

והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא - כל מסים וארנוניות ומנהגות של משפטי מלכים שרגילים להנהיג במלכותם דינא הוא שכל בני המלכות מקבלים עליהם מרצונם חוקי המלך ומשפטיו והלכך דין גמור הוא ואין למחזיק בממון חבירו ע"פ חוק המלך הנהוג בעיר משום גזל.

5. רמב"ם הלכות גזלה ואבדה פרק ה

הלכה יא: אבל מכס שפסקו המלך ואמר שילקח שלישי או רביע או דבר קצוב והעמיד מוכס ישראל לגבות חלק זה למלך ונודע שאדם זה נאמן ואינו מוסיף כלום על מה שגזר המלך אינו בחזקת גזלן לפי שדין המלך דין הוא, ולא עוד אלא שהוא עובר המברח ממכס זה מפני שהוא גזל מנת המלך, בין שהיה המלך גוי בין שהיה מלך ישראל.
הלכה יח: במה דברים אמורים במלך שמתבעו יוצא באותן הארצות שהרי הסכימו עליו בני אותה הארץ וסמכה דעתן שהוא אדונייהם והם לו עבדים אבל אם אין מתבעו יוצא הרי הוא כגזלן בעל זרוע וכמו חבורת ליסטים המזויינין שאין דיניהן דין וכן מלך זה וכל עבדיו כגזלן לכל דבר.

6. עמוד הימיני מרן הגר"ש ישראלי, סימן יד סע' ד.

ונראה עוד להטעים הדבר, כי במלחמה תוכן הדברים שכלל ישראל נהפך לגוף אחד, ולא בתור פרטים אנו מסתכלים עליהם, כי טובת הכלל היא באותה שעה לנגד העינים ולא ישגוהו על הפרט. וזהו החידוש של היתר המלחמה, שה"וחי בהם" נבחן במקרה זה מצד כלל ישראל ותועלתו, היינו שכלל ישראל ינצח ותרום ידו על אויביו, כלומר "וחי בהם" הכללי. משא"כ שלא במלחמה קיים ועומד הצו האישי על כל או"א, והוא צריך לשקול זאת מבחינת "וחי בהם" הפרטי שלו.

7. עמוד הימיני סימן טז פרק ה סע' ט.

תוכן דבריהם שיסוד של דינא דמלכותא הוא לא רק במה שנוגע בתוך המלכות עצמה אלא גם במה שנוגע בין מלכות למלכות, על סמך הנהוג המקובל בזה, כמו שכתב הרדב"ז שהבאנו: כי כן דרך המלכים, כלומר כשם שיסוד דינא דמלכותא שבפנים המלוכה הוא על פי מה שמקובל בחוק המלכים כן דבר זה עצמו שייך במובן בין - מדיני. ולפ"ז מוכרח הדבר לומר שעצם המלחמה איננה בלתי חוקית, שהרי קיי"ל דינא דמלכותא דינא.

8. עמוד הימיני סימן טז פרק ה סעיף כד.

ומעתה נאמר שד"ד שבין מדינה למדינה היא ג"כ מטעם הסכמת בני המדינות ואעפ"י שזה נוגע לדיני נפשות הסכמתם מועילה. וזהו היסוד של חוקיות המלחמה. ואין הכי נמי, אם יבאו העמים כולם לידי הסכמה לאסור המלחמה, באופן שזה יפסוק מלהיות חוק הנהוג בעמים, שוב לא תהא המלחמה חוקית ולא הכיבוש, והעם שיצא למלחמה יהא נידון בדין רוצח ושופך דמים. אולם כל עוד שהנהוג של מלחמה הוא מקובל בעמים, אין המלחמה אסורה גם לפי הדין, ומטעם זה מותרת גם לישראל מלחמת רשות.